

Vid Ladoga stränder – församlingsresa 2018

Med sommarens församlingsresa till Ladoga stränder besökte vi i första hand den mindre kapellgruppen strax utanför Kexholm och den etablerade evangelisk-lutherska församlingen i Sordavala som båda är knutna till Ingermanländska kyrkan. Ett ordentligt besök på Valamo ingick också i planen.

Ladoga är inte bara Europas största insjö, utan en av världens största, strax bakom Sankt Petersburg med anknytning till två klimatzoner: den kontinentala och den arktiska. Stalin tvingade t.o.m. fram en

kanal till Vita havet. Ladoga är nu en nyckel för såväl det arktiska, det stor-ryska och Östersjöns vattensystem. I söder ligger staden med det gamla tyska namnet Schlüsselburg vilket markerar betydelsen. Med bibliska mått är Ladoga jämförbar med Galileiska sjön, den kan snabbt blåsa upp på samma sätt. Tillsammans med Karelen andra stora sjö, Onega, formar dessa baktassen i en ”björnform” av Skandinavien, med huvudet i dagens Norge.

Avståndet ut till Konevits ö i väster är litet i jämförelse med Valamo

Kommunion i Sordavala. Alla bilder från församlingsresan kommer från Jonas.

arkipelag i norr, 21 sjömil söder om Sordavala, staden inne i den nordliga skärgården.

Dessa trakter är gamla och ännu aktuella gränstrakter där slaver, östersjö-finnar (med samer) och germaner mötts och möts. Ända sedan medeltiden har gränserna flyttats fram och tillbaka. Orterna har framför allt ömsom finska (svenska), ryska och några tyska namn. Vid tiden för andra världskriget förstördes både finska och ryska kyrkor. Nu byggs ryska kyrkor som aldrig förr. Mats Rondahl med vänner fick se hur man i praktiken exploaterar Konevits, det gamla finska ortodoxa fästet för Finlands nationallikon, duv-ikonen.

Resesällskapet anlände tisdag kväll till Sankt Petersburg. Onsdag morgon bröt vi upp tidigt varav halva sällskapet fick se Sankt Petersburgs centrala delar i gryningsljuset. Vi övriga tog första metron (tunnelbanan) till norra busstationen för att följa Karelska näset norrut, över den gamla medeltida gränsen längs Systerbäcks å vid Lempala, (<http://elci.ru/lembolovskiy-kapellnyy-prikhod/>).

Klockan nio var vi i Karjala/Kexholm/Käkisalmi (Göksundet), en av de tidiga orterna i det medeltida Sverige, idag på ryska kallad Priozersk, som betyder staden vid sjön. Orten kallades Korela fram till 1611. Den lilla kolonnen vid stationen talar ännu om 1294.

Valamoarkipelagen i Ladogas norra del

Strax efter klockan tio fortsatte vi till pilgrimernas färjeläge till Valamo. Kaptenerna bestämmer om och på vilka båtar man får åka med. Det hade varslats om mycket folk p.g.a. en stor sångfestival men vi kom någon dag före den stora gruppen. Med en öppen fråga om det skulle bli en dag i det fria på Valamo, fick vi ändå en mycket fin guide som i efterhand kunde se Guds skickelser i vårt möte. Hon var själv novis och hjälpte bröderna på Valamo på sommaren. Vi fick höra henne berätta om sjön och öarna, över 50 stycken, om det komplexa men gynnsamma klimatet för trädgårdsodlingar liksom om gudstjänst och bönenrytm på ön/öarna. Hon kunde urskilja huvudklostret – Kristi Förklarings - dotterkloster, ("sketena"), och ha några kommentarer över till de bröder som levde helt avskilt som eremiter. Hon kunde lotsa oss till en mycket god måltid, mitt i huvudklostret. Avslutningsvis fick vi be en enkel kvällsbön/vesper och innesluta kommuniteter och församlingar som vi bar med oss. Fem i sällskapet dröjde kvar ett dygn till på ön, hälften av dem i det närmast luxuösa sommarhotellet och de övriga i tält på en av den stora öns campingplatser. Fyra av oss som återvände till hotellet i Kexholm onsdag kväll ägnade torsdagen åt Konevits, se Mats Rondahls följande hälsning.

NORDISK ÖSTMISSION

En dag under vår resa var vi en liten grupp som besökte Konevits kloster som ligger på en ö vid Ladogas västkust, 5 km från fastlandet. Den mest berömda klosterön i Ladoga är annars Valamo. Konevits är betydligt mindre. Munkklostret har en rik historia, grundat redan 1393 av de helige Arsenij som också ligger begravd i kyrkan. Det är ett av Rysslands äldsta kloster. Under seklerna har klostret varit stängt i perioder och öppnades på nytt på 1990-talet. Då var alla gamla byggnader helt nedslitna och hade använts av militären under kommunisttiden. Idag har klostret ett 20-tal munkar och flera lekmanabröder.

Vi ordnade skjuts med en liten privatbåt, de reguljära turerna går inte varje dag. Efter en behaglig sjöresa på sommarfagra Ladoga kom vi fram till ön. Där fick vi kontakt med en glad och kunnig kvinnlig guide som var med oss hela dagen. På Konevits pågår ett intensivt renoveringsarbete av nedslitna byggnader, av själva klosterkyrkan och inte minst i hamnen. Man anlägger också en stor park. Det stora ryska oljebolaget Rosneft bekostar renoveringarna med målet att Konevits skall bli ett stopp för kryssningsfartygen som seglar på Ladoga. Det framgick att munkarna såg med blandade känslor på den kommande turismen. För vår grupp kändes

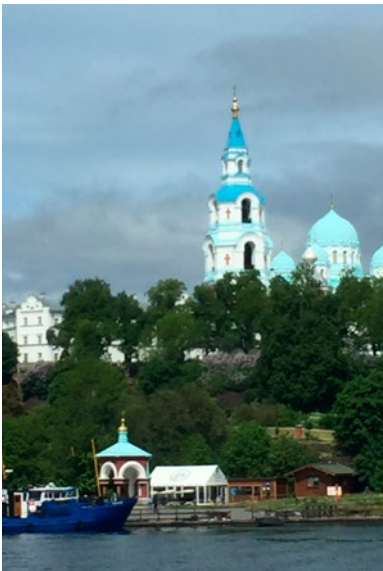

Pastor Andrej, Elvira samt tolken Ingrid.

det fint att få uppleva Konevits innan det sker.

Ön Konevits är inte stor och det går att vandra runt den under en dag. Själva klostret ligger ovanför hamnen och består av olika byggnader i en stor fyrkant med kyrkan från slutet av 1700-talet i mitten. Vi fick mat i klostret och kunde också vara med på en liten konsert med några av klostrets körsångare. Det är en vacker och fridfull plats och några ryska grupper med pilgrimer var på ön tillsammans med oss.

På Konevits finns flera promenadstigar runt i naturen och den mest kända går till Konkamen, häststenen. Det är en 9 meter hög stenbumling i skogen med ett kapell

Kristi förklaring - huvudklostret på Valamo

på toppen. Stenen var en offerplats för de hedniska karelarna under flera hundra år. Dit kom Arsenij alldeles ensam för att leva eremitliv. Han vantrivdes, plågades av demoner och fick ingen frid. Flera gånger försökte han segla från Konevits, men vindarna hindrade honom. Då förstod han att det var Guds vilja att han skulle stanna. Så Arsenij klättrade upp på stenen, bad och fastade i flera veckor. Till sist lämnade de onda andarna ön i form av en flock svarta trastar. Idag är det lilla kapellet en vördad böneplats och minnesplats.

Efter en dag på Konevits, fylld av historiska och andliga upplevelser, så fick vi skjuts till fastlandet med samme villige båtägare. Med visst besvär fick vi tag på en taxi som skjutsade oss den rätt långa vägen till hotellet i Kexholm.

Mats Rondahl

Västra Ladogastranden

Övriga ”gjorde” på torsdagen Kexholm med besök vid fästningen och kapellförsamlingens lägenhet, där man också kan fira mindre gudstjänster. Utanför fästningen syntes att relationen västerut ännu 2004 var god. Man hade då rest minnessten som berättar om hur Rurik från Roslagen skulle varit vid en sjö med liknande namn redan på 860-talet. Vi fick vårt eget Konevitsbesök genom att besöka ett av dess kapell inne i Kexholm. Tors-

Valamobåt till och från Sordavala

dag kväll var till slut alla tillbaka på hotellet i Kexholm.

Fredag förmiddag började med en guidad tur i Kexholms norra del, vid middagstid för vi ut till kolshosbyn Sevastjanovo, förbi dagens Kuznetjoje/Kaarlahti, d.v.s. över järnvägsspåret (<http://elci.ru/evangelichesko-lyuteranskiy-prikhod-po/>). Kyrkan i området kallas Kaukola och minner om tider då sockenområdet var stort. Pastor Ruzjinsky har som livsgärning inte minst drivit ett seriöst diakonalt arbete genom att medverka till byns överlevnad. En omskakande historia om en upphittat avlidet barn i den övergivna kyrkan gör att även den blivit en pilgrimskyrka för

dem som kämpar med frågorna om spädbarnsdöd och avsiktligt/oavsiktligt avbruten graviditet. Frågan kan uppenbart vara lika obearbetad hos ryssarna som hos oss. Vi fick en god måltid och skjuts till stationen varifrån tåget skulle gå vidare. Ingrid Kalin återvände senare med tre andra för att vara med i kapellförsamlingens söndagsgudstjänst, se hennes följande redogörelse.

På lördagseftermiddagen för vår lilla grupp från Sordavala tillbaka till Kexholm, där möttes vi av pastor Viktor Ruzjinsky vid stortorget – ”bakom ryggen på Lenin(-stationen)”-. Vi kom fram till kolshosbyn Sevastejanovo på kvällen och

NORDISK ÖSTMISSION

inkvarterades i den lägenhet som församlingen förfogar över och där man samlas till bibelstudier, andakter och barnverksamhet. Viktors hustru Valentina anlände med kvällsmat bestående av köttfärsfyllda pannkakor med smetana (typ gräddfil). Vi fick oss en förunderlig historia till livs om hur Valentina med Guds hjälp lyckats frakta hem två stora träkrucifix från Mexiko [familjen har barn och barnbarn där]. Hon hade emballerat det som en blomma och det fick gå som handbagage trots att det egentligen var för stort. Planet, som rymde ca 800 passagerare, var fullsatt så när som på platsen bredvid Valentina vilket även upprepades efter bytet!

På söndagen traskade vi upp mot kyrkan och hann ta en titt på kyrkogården före högmässan. Ett tiotal församlingsmedlemmar hade samlats, några hade promenerat från byn, några hämtades med bil av pastorn själv. Vi hälsades välkomna och fick tillfälle att säga något om var vi kom ifrån. Predikan byggde på Matt 10:16 ("Se, jag sänder er som får bland vargar. Var därför listiga som ormar och oskyldiga som duvor."), om hur Jesus förbereder sina lärjungar och oss inför uppgiften att vittna om honom. Efter gudstjänsten förplägades vi åter, genom Valentinas försorger, med typiska ryska pel'meni (jämför med våra ravioli utan tomat smak)

Julia guidar på Valamo

och färska grönsaker från trakten. Det var intressant att höra Viktor berätta lite om livet i Ryssland av idag innan vi skjutsades tillbaka till Kexholm för att ta bussen till S:t Petersburg.

Ingrid Kalin

Ladoga norra skärgård

Efter gränsen till Karelska republiken, strax efter Kuznetjoje, hade vi ännu ett par timmars tågresa fram till Sordavala, den i jämförelse med Kexholm yngre staden, grundlagd av Gustav II Adolf 1632. Vi låg över natten i det till hotell

ombyggda gamla finska officershuset. Förmiddagen fick vi möta Sordavalas pastor Andrej Antonov (<http://elci.ru/evangelichesko-lyuteranskiy-prihod-g-s-2/>). Men inte bara han berättade, utan även en av stans babusjkor Elvira som levt och arbetat i det gamla systemet och följt den inte alls raka utvecklingen. Vårt sällskap avreste snart i omgångar tillbaks mot Kexholm/Priozersk och Sankt Petersburg under lördagseftermiddagen/kvällen. Några siktade på högmässan i Sankta Katarina kl. 13 och några skulle ut till gudstjänsten på Kronstadt klockan

Historisk bild på Kexholms fästning.

tre, (se Maria Flisings följande hälsning). Fyra av oss blev kvar för söndagens gudstjänst. Olika influenser av laestadianer (väckelserna efter prästen i norr Lars Levi Laestadius) syns i dessa gränstrakter, några av de minnesvärda predikanterna ligger begravda på "fel" sida gränsen, t.ex. vid orten Lahdenpohja, vilken vi passerade när vi reste till och från Sordavala. Pastor Andrej Antonov predikade kärnfullt, i stillhet. Pastor Ruzjinsky i Kexholm hade brukat mer av röstvolym och rörelser. Den senare tjänade praktiken som diakonal präst med politiskt förtroende i kommunen.

Innan vi lämnade det som för oss föreföll vara världens ände blev vi påmindas om våra små perspektiv. Vänner till Elvira hälsade på, från Magnitogorsk, 2600 km österifrån! I själva verket är Sordavala en mindre stad i västra Karelen. Idag är Petrozavodsk huvudorten invid Onegasjön. Birger Jarl & Co grundlade Viborgs fästning tidigt. Kexholm blev ett andra senare fäste vid Ladoga. Senare etablerade Peter den Store Petrozavodsk för Karelen, längre in i landet. Karelska näset har varit avskuret från Karelska republiken. Istället sträcker sig ännu Leningrads län till finska gränsen.

Kronstadt. Vi var fyra stycken som gav oss iväg på morgonen för att fira gudstjänst klockan tre på fästningsön Kronstadt ute i Finska vi-

ken. Vi började i så god tid för det var Flottans dag som firas stort utmed Nevas stränder inne i S:t Petersburg och naturligtvis, stort ute på flottbasen Kronstadt.

Redan på morgonen mötte vi matrosklädda människor på väg till paraderna nere i metron. Efter att ha letat lite hittade vi en bra "stolova" (matservering) och åt frukost utanför Moskvastationen. Nästa letande gick vi nästan bet på, då vi sökte var bussen ut till Kronstadt avgick. Inte bara vi, utan vi blev en stor grupp som till slut fick fatt på en chaufför att fråga.

Väl på Kronstadt mötte vi ett lämmeltåg på väg mot de abonnerade bussarna vi mött vid vår ankomst till ön. Det officiella firande på ön var över men vi hann fånga feststämningen i stan på vår väg till församlingen. Det var ett kärt återbesök för mig, tredje gången, att komma till prästgården och till diakon Pavel och hans fru Ludmilla som med värme välkomnade oss. En av de två gamla evangelisk-lutherska kyrkorna är fortfarande i stadens ägo då den används som vattenverk men prästgården, som fungerade som kontor, har återlämnats i renoverat skick till den ingermanländska kyrkan. På övervåningen bor familjen med sin son och på bottenvåningen finns samlingsalen som fungerar som kyrksal och ett rehab som den ingermanländska kyrkan driver. Då diakon Pavel redan haft en guds-

NORDISK ÖSTMISSION

tjänst på fastlandet (Tyris församling på södra sidan viken) träffas denna gemenskap på söndag eftermiddag. Det finns en liten men trofast skara på runt fem personer som kommer samman och dessutom de boende på rehabcentret, vid tillfället fyra män. Efter besök på Valamo

*med gudstjänster enligt den ortodoxa ordningen kändes det skönt att kunna delta och känna igen sig i liturgin. Efteråt samlades vi för kyrkaffe runt familjens köksbord. Vi fick en fin stund tillsammans med samtal före vår resa tillbaka till fastlandet.
Hälsningar Maria Flising.*

Krigsminne vid Kexholms finska kyrka

Lars, Sven-Erik och Per framför runosångarens staty i Sordavala.

Floden Neva stränder

– Sankt Petersburg – ett nålsöga

Floden Neva förbinder Ladoga med Finska viken. I mynningen till Finska viken fanns under medeltiden ett fäste vid namn Landskrona som under stormaktstiden blev Nyenskans, fästningsstaden där Ochtafloden rinner ut i Neva. Varje natt lyfts ännu de mer än tiotalet broar som öppnar vägen genom Petersburg. Måndagen (och söndagen för några) gjorde vi några väsentliga besök, bl.a. Ryska museet men även andra stadsdelar. Några hann med kanalturer under kvällen. Lika snabbt som vi kom in i centrum första kvällen via alldeles nybyggd stor led väster om staden, lika snabbt var vi ute ur den.

En minnesbild som snart förstärktes för min del var när pastor

Viktor berättade om vattendraget nedanför Kaukola kyrka som tidigt skulle haft namn av munkar. Någon vecka senare fick jag stå längst ut på Grenen vid Skagen, där Skagerak och Kattegatt möts. Det är väl våra två mest vidsträckta punkter sjövägen i väst-östlig riktning såvida man inte fortsätter in i vatten-systemet ner till det gamla Bysans. Stränder och öar i Ladoga är lite mer fredade orter i ett betydligt större sammanhang där människor sedan urminnes tider har mötts och fått nya kunskaper. En sak är säker: denna församlingsresa fick vi se vår egen kristenhet ur en annan vinkel, om Herren vill till inspiration och vittnesbörd i Jesu namn.

Jonas Nilsson

missionär och reseledare